

RECENZE A ANOTACE

LÁLA, Daniel. Druhy podílů v kapitálových společnostech

Praha: C. H. Beck, 2020, 259 s. ISBN 978-80-7400-778-1.

Kamil Kovaříček*

V letošním roce vyšla publikace Daniela Lály¹ analyzující právní úpravu tvorby různých druhů podílů a akcií v kapitálových společnostech. Vymezené téma je v současné době velmi aktuální. Zatímco za účinnosti obchodního zákoníku bylo téma tvorby „nepojmenovaných“ druhů podílů a akcií spíše záležitostí pro právně teoretické dobrodruhy, rekonstrukce soukromého práva poskytla adresátům právních norem více možností, jak upravit obsah podílu a akcií. Širší paleta možností úprav s sebou přirozeně přinesla i o poznání více prací věnující se právě tomuto tématu.

Rozhodně však nelze říct, že by se jednalo o téma vyčerpané. Diskuse věnující se limitům tvorby druhů podílů a akcií jsou nadále velmi živelné a již nyní poskytují celou zmožnost názorů, které se různě prolínají, doplňují, ale v některých případech si i navzájem odporují, a především se v čase výrazně vyvíjejí a mění. Recenzovanou publikaci lze plnohodnotně vnímat jako pomyslnou kotvu sloužící k dosažení určitého stabilního podloží odborného diskurzu.

Cíle a členění recenzované publikace

Deklarovaným hlavním záměrem publikace je analyzovat, jaké možnosti při tvorbě druhů podílů a akcií zákon o obchodních korporacích poskytuje. Pro dosažení tohoto cíle si autor recenzované publikace klade několik základních otázek. Zkoumané otázky se zaměřují zejména na analýzu toho:

- a) kdy dojde k založení zvláštního druhu podílu či akcie;
- b) jakým způsobem lze ze zákona spojená práva s podíly a akciemi modifikovat;
- c) zdali lze přidávat i další práva a povinnosti nad rámec zákona a kde jsou limity takového postupu (mj. i s ohledem na zásadu rovného zacházení).

* Mgr. Kamil Kovaříček, doktorand, Katedra obchodního práva, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno / Ph.D. student, Department of Commercial Law, Faculty of Law, Masaryk University, Brno, Czech Republic / E-mail: kamil.kovaricek@gmail.com

¹ Mgr. Bc. Daniel Lála, Ph.D., vystudoval doktorské studium na Právnické fakultě Univerzity Karlovy a v současné době je advokátním koncipientem v Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o.

Nad rámec těchto otázek si dal autor publikace rovněž za cíl klasifikovat práva dle přípustnosti jejich odebrání z podílu a akcie, což považuji za přínosnou snahu o zanesení jasně daných pojmů a kategorií do již zmíněné velmi aktivní diskuse na související témata. Recenzovaná kniha je autorovou disertační prací z doktorského studia na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Kniha je tak výsledkem jeho vědecké činnosti, což se projevuje především ve velmi hutném a věcném textu. Dále také v předem přesně popsané terminologii a určenými metodami výzkumu, které jsou využívány k zodpovězení položených otázek. Autor publikace z použitých metod jmenuje na prvním místě výběrovou literární rešerši. Ta se bez pochyby prolíná celým dílem. Kniha totiž ke každému ze zkoumaných témat poskytuje nejprve základní přehled názorů, které k dané otázce v tuzemském právním prostředí vznikly. Citované odborné závěry jsou následně autorem publikace vzájemně porovnávány a analyzovány, přičemž tyto již publikované názory jsou doplněny novými vlastními úvahami autora a nezřídka kdy doprovázeny citacemi zahraniční právní úpravy (především z německy mluvících zemí) a tamními odbornými poznatky.

I přes vědecké zaměření zůstává publikace uživatelsky přívětivou příručkou² použitelnou samostatně pro každé z témat, kterému se věnuje. V některých kapitolách se totiž základní myšlenky, které se pojí k více tématům napříč jednotlivými částmi knihy, opakují. Pokud tak má čtenář zájem pouze o některou z řešených otázek, není nutné hledat souvislosti napříč knihou, ale v rámci jedné části věnující se konkrétní otázce jsou základní myšlenky zpravidla zopakovány a zároveň je na doplňující informace případně poctivě odkazováno.

Publikace je rozdělena do šesti kapitol, jejichž obsah bude v následujícím textu postupně přiblížen.

1 Úvod do problematiky druhů podílů (akcií)

Recenzovaná kniha v úvodní kapitole přibližuje obecně problematiku tvorby různých druhů podílů a akcií, zejména se snaží o pevné stanovení toho, co je druh podílu a akcie. Nejzajímavější je z mého pohledu část, která se věnuje otázce, zda je možné samostatný druh založit modifikací povinností spojené s podílem či akcií.³ Otázka z počátku vzbuzující kontroverze se u podílu společnosti s ručením omezeným s odkazem na zákonnou úpravu ustálila na závěru, že je možné spojit povinnost s obchodním podílem (případně ji odebrat)⁴, a že tedy modifikacemi povinností může dojít k založení samostatného druhu podílu. Naopak u akcie nadále otázka přípustnosti modifikace povinností působila

2 Jako příručka je ostatně publikace označena na zadní straně svého přebalu.

3 S. 3–8 recenzované publikace.

4 Např. ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CILEČEK, Petr KUHN a Petr ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 73.

určité neshody napříč odbornou veřejností. Toho si je velmi dobře vědom i autor publikace, který této otázce věnuje velkou část první kapitoly, a není divu, jelikož se jedná o velmi důležitou otázku i pro další závěry autora napříč knihou.

V tomto ohledu lze za nejvýraznější argumenty proti přípustnosti spojení povinnosti s akcií považovat dvojici argumentů. Prvním je jazykový výklad §515 OZ⁵. Odkazované ustanovení totiž při definování cenného papíru uvádí pouze práva s ním spojená. Navazující argument zní, že akcie je cenným papírem a s cenným papírem z jeho definice nemůže být spojena žádná povinnost. Koneckonců i 276 ZOK⁶ odlišuje různé druhy akcií právě pouze prostřednictvím spojování zvláštních práv (nikoliv povinností). Autor publikace k argumentu definicí cenného papíru a zvláštního druhu akcie uvádí, že citovaná ustanovení jakožto legální definice nejsou samy o sobě normativní větou, neboť nemají preskriptivní charakter.⁷ Jinými slovy samy o sobě nemůžou nic přikazovat, takový právní následek mohou mít pouze ve spojení s jinou normou s normativním charakterem. Ze samotných definic tak nemůže vyplývat, co je, nebo není zakázáno a možnosti tvorby různých druhů akcií je tak nutno zkoumat v širších vazbách úpravy akciového práva. Nadto publikace připomíná, že s podílem ve společnosti s ručením omezeným lze povinnost spojit, a přitom podíl samotný může být představován také cenným papírem ve formě kmenového listu. Ze samotné úpravy kapitálových společností tak vyplývá, že s účastnickými cennými papíry je možné povinnosti spojit. Recenzovaná kniha dle mého názoru správně upozorňuje, že i úprava akciové společnosti koneckonců klade na akcionáře určité povinnosti (loajality, vkladovou, vrátit listinou akcií), nebo na povinnosti akcionáře sama výslovně odkazuje (§ 256 odst. 2 ZOK). Lála poskytuje i další množství argumentů pro přípustnost spojení povinnosti s akcií nad rámec zákonné úpravy, které jsou přehledné a poskytují dostatečné odůvodnění (mj. i s odkazy na zahraniční odbornou literaturu). Autor publikace se tedy přiklání k závěru, že obsah akcie lze modifikovat úpravou spojených povinností a založit tím tedy samostatný druh akcie, přičemž se publikace dle mého názoru velmi dobře vypořádává s oponentními názory.⁸

5 Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

6 Zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění před účinností novely provedené zák. č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony. Pokud je výslovně v textu odkazováno na novelu zákona o obchodních korporacích, má se na mysli novela provedená zák. č. 33/2020 Sb.

7 S. 4 recenzované publikace s odkazem na GERLOCH, Aleš. *Teorie práv*. 7. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 34.

8 S možnou výjimkou oblasti souhlasu akcionáře s modifikací obsahu akcie prostřednictvím povinností v části věnující se rovnému zacházení s akcionáři, k tomu v podrobnostech dále.

2 Odlišnosti v právním postavení společníků

Následující kapitola zkoumá, které konkrétní odlišnosti v právech a povinnostech spojených s podílem a akcií založí jejich nový druh. Je samozřejmě neúčelné, aby každá sebe-menší odchylka od zákonné úpravy zakládala nový druh podílu případně akcie, ačkoliv by se jednalo například pouze o doplnění alternativy, jak doručit pozvánku na valnou hromadu. Určení okamžiku založení nového druhu podílu a akcie je významný především pro zajištění informovanosti třetích osob.⁹ Vzhledem k nepřebornému množství variant, jak podíl a akcií modifikovat, je namísto ocenit přístup publikace, která se snaží o nalezení koncepčního řešení, a to prostřednictvím klasifikace těchto odlišností.

Autor publikace přitom označuje ty odchylky, které zakládají nový druh podílu či akcie, za odlišnosti v obsahu podílu či akcie v užším smyslu. Oproti nim staví odlišnosti v obsahu podílu či akcie v širším smyslu, odlišnosti vztahující se k osobě společníka a odlišnosti plynoucí z podílu jako předmětu vlastnictví, které naopak nový druh podílu či akcie nezakládají a není nutné na ně třetí osoby výslovně upozorňovat v obchodním rejstříku společnosti.¹⁰ V recenzované knize je dělicí čára odlišující okamžik založení nového druhu podílu navržena s ohledem k ochraně třetích osob, ale i intenzitě zásahu do sféry samotného vlastníka podílu. Dle mého názoru se jedná o citlivé a praktické řešení, a ačkoliv nemusí být nutně vždy intuitivní, jednoznačně poskytuje vyšší právní jistotu všem zúčastněným subjektům o obsahu práva a povinností podílu než dosavadní stav nejistoty.

3 Zásady a limity tvorby druhů podílů (akcií)

Recenzovaná kniha se rovněž věnuje tomu, jak zásady soukromého práva ovlivňují možnosti upravovat obsah podílů a akcií. Jedná se o druhou nejdelší kapitolu knihy a její obsah je vystavěn především na § 1 odst. 2 OZ vymezující tzv. zakázaná ujednání. Pozornost si zaslouží zejména část pojednávající o zásadě rovného zacházení se společníky a akcionáři. Autor publikace rozlišuje při aplikaci zásady rovného zacházení její materiální a formální stránku.

Materiální stránka zásady rovného zacházení má dle publikace fakticky sledovat pouze rozložení práv a povinností mezi společníky (zejména kvantitativní složky práv) v rámci jedné společnosti a nemá působit jako omezení při tvorbě nových druhů podílů a akcií. Výjimkou mají být pouze nemravná ujednání, která nejsou přípustná, avšak taková

---

⁹ U akciové společnosti je určení tohoto okamžiku navíc důležité s ohledem na § 428 ZOK, který navíc váže účinnost založení nového druhu akcie konstitutivně až k okamžiku zápisu nového druhu do obchodního rejstříku. Toto pravidlo je však novelou zákona o obchodních korporacích s účinností k 1. 1. 2021 zrušeno.

¹⁰ Shrnutí je na s. 28–29 recenzované publikace. Toto dělení je podrobněji a na příkladech vysvětleno na předchozích stránkách 2. kapitoly.

ujednání jsou dle publikace nepřipustná primárně pro rozpor se zásadou dobrých mravů.¹¹ Tento závěr publikace mimo jiné otevírá další možnosti při tvorbě nových druhů podílů a akcií zásadně bez ohledu na nerovnosti mezi právy a povinnostmi jednotlivých společníků a akcionářů navzájem, avšak za splnění formálního předpokladu rovného zacházení.

Formální stránku rovného zacházení autor publikace spatřuje v podmínce souhlasu konkrétního společníka a akcionáře se vznikem nového druhu podílu či akcie, pokud má být do jeho práv zasaženo.¹² V této podobě byla formální stránka zásady rovného zacházení promítnuta v § 99 odst. 2 ZOK pro veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost a v § 171 ZOK pro společnost s ručením omezeným, kde je souhlas vyžadován při změně druhu podílu. U akciové společnosti obdobná úprava chybí.

Daniel Lála sám k tomuto stavu uvádí, že se „... *zákonodárce vědomě rozhodl usnadnit způsob, jakým omezit akcionářská práva k tíži určitých akcionářů, a modifikovat tak zásadu rovného zacházení.*“¹³ Jinými slovy publikace uvádí, že v případě přidávání či odebrání práv u akcií není nutné vyžadovat souhlas akcionáře dotčeného touto změnou a postačuje pouze tříčtvrtinová většina hlasů přítomných akcionářů (§ 417 odst. 2 ZOK). Jinak tomu je dle publikace v případě přidávání povinností. Dle autora publikace zákonodárce na tvorbu druhů akcií modifikací povinností výslovně nemyslel, a proto výslovně neupravil ani hlasovací kvora pro rozhodnutí valné hromady přijímající takové změny. Lála pak má za to, že v této situaci se uplatní formální stránka zásady rovného zacházení a je tak nutné vyžadovat i souhlas dotčeného akcionáře.¹⁴

Vzhledem k tomu, že v tomto ohledu může při tvorbě různých druhů velmi často docházet ke konfliktu se zásadou rovného zacházení s akcionáři, osobně považují toto místo za jedno z nejzásadnějších pro podporu závěrů publikace o možnosti spojit s akcií povinnosti a odebrat z ní v jí vymezených mezích práva. Ve spojení s touto otázkou se však nabízejí některá další problematická místa, která je dle mého názoru nutné brát v úvahu. Za první z nich považují skutečnost, že novelou zákona o obchodních korporacích je konzistence pravidla o projevu materiální a formální stránky narušena. Jak sám autor publikace uvádí¹⁵, ustanovení § 417 odst. 4 ZOK po novele nově uplatňuje projev formální stránky zásady rovného zacházení i v situaci, kdy dochází k modifikaci práv spojených s akcií. Konkrétně když dochází k odebrání hlasovacího práva z obsahu akcie. Dle autora dělení poskytnutého výše by však souhlas dotčeného akcionáře neměl být vyžadován, pokud by docházelo ke konzistentnímu uplatnění jím navržené koncepce.

¹¹ S. 57–59 recenzované publikace.

¹² S. 60 recenzované publikace.

¹³ S. 61 recenzované publikace.

¹⁴ S. 62 recenzované publikace.

¹⁵ Např. s. 61 recenzované publikace.

Nabízí se přitom otázka, co tento krok zákonodárce znamená a proč vyžaduje souhlas dotčeného akcionáře zrovna při odebrání hlasovacího práva (a nikoliv při odebrání jiného práva či při spojení nové povinnosti s akcií). Domnívám se, že existuje více než jedno vysvětlení tohoto kroku. První z možností je dle mého názoru výklad, že zákonodárce může v kontextu závěrů recenzované knihy o nutnosti formálního souhlasu akcionáře hlasovací právo považovat za určité základní právo, u kterého je nutná vyšší ochrana akcionářů. Recenzovaná kniha však sama hlasovacímu právu žádné výsadní postavení nepřikazuje.

Alternativním výkladem tohoto kroku zákonodárce z mého pohledu může být, že výslovnou možností odebrání hlasovacího práva normoval jedinou přípustnou výjimku odebrání práv spojených s akciemi. Zákonodárce si je v této alternativě plně vědom formální stránky rovného zacházení a stanovil povinnost souhlasu dotčeného akcionáře konzistentně u jediné možnosti odebrání práv z akcie. V této možnosti by se tak dle mého názoru (*a contrario*) jednalo fakticky o limit přípustné dispozice s obsahem akcie, jelikož i nadále v plném rozsahu mlčí k možnosti přidávat k akci povinnosti (či odebrat jiná práva), kde by dle recenzované knihy mělo rovněž docházet k uplatnění formální stránky rovného zacházení vždy.

Domnívám se, že třetí možností pak samozřejmě může být, že zákonodárce pouze nadále prohloubil nekonceptčnost a neúplnost úpravy věnující se dispozici s obsahem akcie a pouze fakticky náhodně výslovně ukotvil uplatnění formální stránky rovného zacházení u jedné parciální modifikace práv spojených s akcií a nadále ponechal mezeru v úpravě ve vztahu ke spojování povinností s akciemi a případnému souhlasu dotčeného akcionáře. Otázka odebrání dalších práv stejně jako přidávání povinností u akcií by tím nadále zůstala sice zákonodárcem nevyřešena, ale zároveň by alespoň zůstala otevřena, a to i pro aprobování závěrů publikace.

První dva nastíněné výklady novely zákona o obchodních korporacích jsou bez dalšího zkoumání dle mého názoru stejně tak přípustné jako pravděpodobnost toho, že se zákonodárce dopustil nekonceptčnosti a nadále v právní úpravě existuje zmíněná otevřená mezera. Ze samotného textu publikace vyplývá, že se autor kloní spíše k závěru o nekonceptčnosti zmíněné části novely (ale i znění zákona před novelou), a i nadále by jeho výše prezentované závěry měly zůstat v platnosti.¹⁶ I v takovém případě by dle mého názoru mělo být namísto detailní zdůvodnění a přesné vymezené mezery v zákoně (pro dotvoření podmínky formálního souhlasu akcionáře a její vztah k novele) a stejně tak i zdůvodnění toho, proč ji autor považuje za mezeru otevřenou¹⁷, jelikož dle mého názoru je dovození povinnosti souhlasu dotčeného akcionáře při části modifikace obsahu

16 Především pozn. pod čarou 226 v recenzované publikaci na s. 61–62. Nepřímo je o absenci podmínky souhlasu dotčeného akcionáře při spojení akcie s povinností také pojednááno autorem na s. 7 recenzované publikace.

17 MELZER, Filip. *Metodologie nalézáni práva*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 222 a násl.

akcie interpretačním dotvářením práva (a tedy uzavíráním otevřené mezery). Se samotnými závěry v této části publikace se však plně ztotožňuji a autor publikace poskytuje podrobné zdůvodnění jeho názoru vážící se ke stavu před novelou zákona o obchodních korporacích (tedy ke stavu, na který je publikace primárně zaměřena).

4 Modifikace práv spojených s podílem (akcií) ze zákona a klasifikace těchto práv

Posuzovaná publikace bude mít jistě svůj přínos jak pro část odborné veřejnosti zaměřenou na teorii práva, tak i pro právní praktiky. Zatímco předchozí části byly přínosem zejména pro teorii, čtvrtá kapitola recenzované knihy je dle mého názoru těžištěm přínosu především pro právní praxi. Tato celkově nejobsáhlejší kapitola celé knihy postupně vyjmenovává jedenáct modelových příkladů modifikací práv a zkoumá jejich přípustnost a limity ve vztahu k podílům i akciím. Záběr této kapitoly je přitom skutečně rozsáhlý. Autor publikace v podstatě vyčerpává všechna zákonná práva spojená s účastí v kapitálové společnosti.¹⁸

Jednotlivé části jsou zpracovány podrobně a Lála na základě jasně popsaných argumentů dochází ke srozumitelným a věcně přehledně odůvodněným závěrům. Na tomto místě si dovoluji omezit se pouze na krátkou úvahu k části věnované modifikacím práva na podíl na zisku, jakožto oblasti, která je možná v praxi vůbec nejčastěji upravována. Recenzovaná kniha analyzuje limity modifikace práva na podíl na zisku spojeného s podílem a akcií i ve vztahu k rozhodnutí Nejvyššího soudu¹⁹, které fakticky zavedlo „základní povinnost rozdělovat zisk mezi akcionáře“.²⁰ Publikace v tomto kontextu uvádí, že se závěry uvedené v citovaném rozhodnutí uplatní pouze na akcionáře, kteří právo na podíl na zisku mají a pro samotné odebrání práva na podíl na zisku tak není nutné mít důležitý důvod.

Dle mého názoru je však otázkou, zdali citované rozhodnutí prostor pro tak volný výklad skutečně poskytuje. Vyřešení této otázky je přitom důležité i z toho důvodu, že platnost závěrů tohoto rozhodnutí byla potvrzena i pro poměry úpravy po rekonstrukci soukromého práva.²¹ Probírané rozhodnutí Nejvyššího soudu totiž výslovně označuje právo na podíl na zisku za základní akcionářské právo, které může být odepřeno

¹⁸ Kapitola 4 recenzované publikace se jmenovitě věnuje modifikacím následujících práv: 1) hlasovací právo, 2) právo účasti na valné hromadě, 3) individuální informační právo společníka, 4) právo podávat návrhy a protinávrhy, 5) právo dovolávat se neplatnosti usnesení valné hromady, 6) práva kvalifikovaných akcionářů, 7) právo na podíl na zisku, 8) právo na podíl na jiných vlastních zdrojích, 9) právo na podíl na likvidačním zůstatku, 10) právo na vypořádací podíl a 11) právo přednostní účasti při zvyšování základního kapitálu.

¹⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3059/2011.

²⁰ S. 134 recenzované publikace.

²¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3885/2017, publikováno ve sbírce rozhodnutí pod č. 9/2020.

pouze za existence důležitých důvodů a za splnění trojstupňového testu proporcionality převzatého z rozhodnutí věnující se vyloučení přednostního práva na úpis akcií při zvýšení základního kapitálu. Domnívám se, že pokud bude Nejvyšší soud nadále trvat na těchto podmínkách ve vztahu k vyloučení práva na zisk *ad hoc* pro konkrétní rozhodnutí valné hromady, tím spíše by měly být obdobně vyžadovány při odebrání práva na zisk z akcie trvale (třebaže pouze v části).²² Tím spíše, nevyžaduje-li autor publikace pro úpravu tohoto práva ani uplatnění formální stránky rovného zacházení (tedy souhlas dotčeného akcionáře).

Jakkoliv je samozřejmě namístě souhlasit s autorem publikace, že Nejvyšší soud v citovaném rozhodnutí své závěry vázal i na povinnost statutárního orgánu řádně odůvodnit pozvánku na valnou hromadu a na vyžadovanou kvalitu usnesení o rozdělení zisku,²³ skutečností dle mého názoru zůstává, že zároveň seznal výraznou důležitost práva na zisk mezi ostatními akcionářskými právy. Nadto je celé rozhodnutí směřováno především k ochraně akcionáře – v kontextu tohoto rozhodnutí – téměř pravidelného příjemce zisku (pokud společnost takový hospodářský výsledek vytvoří).

V závěru čtvrté kapitoly publikace je pak velmi přínosná autorova snaha o jasnou a jednoduchou klasifikaci práv, které lze z podílu a akcie odebrat (dle knihy tzv. odebíratelná), a ty, které tvoří nedotknutelné jádro obsahu podílu a akcie (dle knihy tzv. nezadatelná). Autor i toto dělení staví primárně na zásadě rovného zacházení (a již popsané materiální a formální stránky této zásady)²⁴, což v konečném důsledku působí jako velmi příléhavé a snadno rozpoznatelné rozlišovací kritérium.²⁵

5 Práva, která nejsou spojena s podílem (akcií) ze zákona a modifikace povinností

Poslední dvě kapitoly publikace, které se zabývají spojováním podílů a akcií s právy nad rámec zákona (kapitola 5) a modifikací povinností u podílu a akcií (kapitola 6), jsou zpracovány obdobně kvalitně jako ty předcházející. Nad rámec zpracování autorem vytyčených vědeckých otázek pak především oceňuji i krátkou pasáž věnující se vysvětlení

---

22 Nutno však říct, že ke konzistentnímu závěru o přípustnosti modifikace bez splnění existence a kvality důležitého důvodu dochází autor na str. 175 recenzované publikace i ve vztahu k modifikaci přednostního práva na úpis akcií, od kterého jsou právě odvozeny závěry Nejvyššího soudu o důležitém důvodu při nerozdělování zisku.

23 S. 135 recenzované publikace.

24 Zejména publikace dělí práva z hlediska toho, zda jsou mezi společníky rozložena dle „hlav“ nebo kapitálové účasti.

25 S. 177 a násl. recenzované publikace.

různých motivů společníků pro jejich účast ve společnosti, a že ta se nemusí nutně omezovat pouze na motivy kapitálového výnosu.²⁶

V poslední kapitole je pak položena mimo jiné velmi zajímavá otázka, zda a v jaké míře je jediný společník vázán povinností loajality k dané společnosti. Sám autor publikace na tuto otázku odpovídá s odkazem na poznatky německé doktríny a v této souvislosti souhlasí se závěry, které označují zájem i vůli jediného společníka a společnosti za totožné, přičemž jako příklad uvádějí, že je na vůli takového společníka, jak se společností naloží (zda ji zruší s likvidací, změni její účel apod.). To vše dokonce bez ohledu na věřitele, ke kterým povinnost loajality jediného společníka dle těchto názorů neexistuje vůbec.²⁷ Publikace přitom tyto závěry staví proti názoru Nejvyššího soudu vyjádřeném v rozhodnutí z roku 2007²⁸, kde naopak dovolací soud povinnost loajality jediného společníka shledal.

Domnívám se, že otázkou však je, nakolik jsou závěry Nejvyššího soudu v citovaném rozhodnutí nadále validní. V nedávném sbírkovém rozhodnutí²⁹ totiž Nejvyšší soud formuloval obdobné závěry jako publikace (ve vztahu k možnosti společníka prosadit si i úplné zrušení a likvidaci společnosti) při výkladu § 350 ZOK, a to dokonce nikoliv pro jediného společníka, ale pouze pro přesvědčivou majoritu na valné hromadě. Nejvyšší soud v tomto případě uzavřel, že obavy odvolacího soudu o další „fungování“ společnosti a o věřitele společnosti nejsou při posuzování aplikovatelnosti § 350 odst. 1 ZOK na snížení základního kapitálu namístě. Jde-li o případné ohrožení další činnosti společnosti, nelze pominout, že akcionáři společnosti mají právo rozhodnout i o jejím zrušení a likvidaci. Mohou-li zcela ukončit činnost společnosti, beze sporu mohou (*a maiore ad minus*) její činnost i omezit (samozřejmě za předpokladu, že nebudou ohroženi věřitelé společnosti). Dle mého názoru si tak Nejvyšší soud v tomto případě i pro rozhodování valné hromady vypůjčil obdobný argument, který cituje v recenzované publikaci její autor. Obdobně dochází k závěru, že v tomto případě z vůle pouhé kvalifikované většiny na valné hromadě může docházet i k omezení činnosti společnosti (zde konkrétně z důvodu distribuce velké části vlastního kapitálu společnosti a tím ohrožení jejího fungování).

V odůvodnění tohoto rozhodnutí přitom Nejvyšší soud s pojmem povinnosti loajality vůči společnosti nikterak nepochybuje, a tedy nebyla shledána jako překážka takového postupu ani u vícero společníku (tím spíše ne u jediného akcionáře). V konečném

---

26 S. 180 recenzované publikace, obdobně jako v některých předchozích pasážích, které se věnovaly modifikacím konkrétních práv spojených s podíly a akciemi. Autor tyto motivy mj. velmi vhodně vysvětluje na základech německé odborné literatury.

27 S. 200 recenzované publikace.

28 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006.

29 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1175/2017, publikováno ve sbírce rozhodnutí pod č. 78/2019.

důsledku je však právě absence jakéhokoliv zvážení povinnosti loajality to, co činí sporným případnou aplikovatelnost těchto závěrů právě na samotnou otázku povinnosti loajality společníka (či společníků) disponující absolutní či převážnou většinou ve společnosti. Otázka vymezená autorem publikace tak nadále zůstává otevřenou a bezesporu velmi zajímavou s ohledem na budoucí řešení.

Shrnutí hodnocení recenzované publikace

Závěrem recenze lze k samotnému hodnocení publikace Daniela Lály shrnout hodnocení, která již byla parciálně uvedena ke konkrétním částem výše. Recenzovaná publikace je výsledkem vědecké činnosti, což se projevuje především ve velmi přesně položených zkoumaných otázkách, vhodným výběrem metodiky zkoumání a v konečném důsledku i ve velmi hutném a věcném textu. Na straně druhé lze vyzvednout nesporný praktický přínos publikace a v tomto ohledu i zvolenou strukturu textu, která napomáhá snadné orientaci v jednotlivých částech publikace při řešení konkrétní problematiky v praxi.

Publikace podává plnohodnotné odpovědi na všechny otázky, které si autor úvodem položil. Každá z šesti kapitol knihy poskytuje přínos jak pro právní teoretiky, tak pro praktiky. Postupem publikace se pouze mění poměr, v jakém každého z těchto adresátů oslovuje. Zatímco první tři kapitoly jsou převážně přínosné pro teoretiky, zejména čtvrtá kapitola působí téměř jako návod pro praxi v bludišti dispozitivních a kogentních norem upravujících možnosti při tvorbě druhů podílů a akcií.

Zkoumané téma je samozřejmě velmi obsáhlé a je otázkou, zdali je možné vůbec vyčerpávat všechny aspekty, které lze při tvorbě druhů podílů a akcií zkoumat. Stejně tak je samozřejmě možné u některých oblastí analyzovat danou problematiku detailněji. Publikace však poskytuje velmi věcné a v poměru ke svému rozsahu dostatečně detailní argumenty pro řešení vytyčených témat. Závěry prezentované publikací jsou jasné a srozumitelné a přinejmenším velmi kvalitním návrhem jedné z alternativ řešení konkrétních problematických situací vznikajících v oblasti vytváření různých druhů podílů a akcií v kapitálových společnostech.